

A8-0165/2015

18.5.2015

*****I**

MIETINTÖ

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille, jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä
(COM(2013)0824 – C7-0429/2013 – 2013/0409(COD))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Dennis de Jong

Menettelyjen symbolit

- * Kuulemismenettely
- *** Hyväksyntämenettely
- ***I Tavallinen lainsäätämismenettely (ensimmäinen käsittely)
- ***II Tavallinen lainsäätämismenettely (toinen käsittely)
- ***III Tavallinen lainsäätämismenettely (kolmas käsittely)

(Menettely määräytyy säädösesityksessä ehdotetun oikeusperustan mukaan.)

Tarkistukset säädösesitykseen

Palstoina esitettävät parlamentin tarkistukset

Poistettava teksti merkitään vasempaan palstaan ***lihavoidulla kursiivilla***. Tekstiä korvattaessa muutosmerkinnät tehdään molempiin palstoihin ***lihavoidulla kursiivilla***. Uusi teksti merkitään oikeaan palstaan ***lihavoidulla kursiivilla***.

Tarkistuksen tunnistetietojen ensimmäisellä ja toisella rivillä ilmoitetaan käsiteltävänä olevan säädösesityksen kohta, jota tarkistetaan. Jos tarkistus koskee olemassa olevaa säädöstä, jota säädösesityksellä muutetaan, tunnistetietojen kolmannella rivillä ilmoitetaan muutettavan säädöksen tyyppi ja numero ja neljännellä rivillä tarkistettavan tekstinkohdan paikannus.

Konsolidoituna tekstinä esitettävät parlamentin tarkistukset

Uusi teksti merkitään ***lihavoidulla kursiivilla***. Poistettava teksti merkitään symbolilla ■ tai yliviivauksella. Tekstiä korvattaessa muutosmerkinnät tehdään siten, että uusi teksti ***lihavoidaan ja kursivoidaan*** ja korvattava teksti poistetaan tai viivataan yli. Parlamentin yksiköiden tekemiä lopullisen tekstin teknisiä muutoksia ei merkitä.

SISÄLTÖ

	Sivu
LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI 5	
PERUSTELUT	35
ASIAN KÄSITTELY	37

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille, jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä (COM(2013)0824 – C7-0429/2013 – 2013/0409(COD))

(Tavallinen lainsäätämisyjärjestys: ensimmäinen käsittely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2013)0824),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 2 kohdan ja 82 artiklan 2 kohdan b alakohdan, joiden mukaisesti komissio on antanut ehdotuksen Euroopan parlamentille (C7-0429/2013),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 3 kohdan,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 59 artiklan,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A8-0165/2015),
1. vahvistaa jäljempänä esitetyn ensimmäisen käsittelyn kannan;
 2. pyytää komissiota antamaan asian uudelleen Euroopan parlamentin käsiteltäväksi, jos se aikoo tehdä ehdotukseensa huomattavia muutoksia tai korvata sen toisella ehdotuksella;
 3. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

Tarkistus 1

Ehdotus direktiiviksi
Otsikko

Komission teksti

Tarkistus

Ehdotus
EUROOPAN PARLAMENTIN JA

Ehdotus
EUROOPAN PARLAMENTIN JA

NEUVOSTON DIREKTIIVI
ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta
epäillyille tai syytetyille henkilöille, **jotka**
ovat menettäneet vapautensa, sekä
oikeusavusta eurooppalaista
pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä

NEUVOSTON DIREKTIIVI
oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai
syytetyille henkilöille sekä oikeusavusta
eurooppalaista pidätysmääräystä
koskevissa menettelyissä

Tarkistus 2

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan -1 kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

**(-1) Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien
suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen
(jäljempänä ”ihmisoikeussopimus”)
6 artiklan 3 kohdan c alakohdassa sekä
kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia
koskevan kansainvälisen yleissopimuksen
14 artiklan 3 kohdan d alakohdassa
todetaan, että oikeus oikeusapuun on
jokaisella, joka ei pysty itse maksamaan
saamastaan oikeusavusta,
oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa.**

Tarkistus 3

Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan -1 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

**(-1 a) Euroopan unionin
perusoikeuskirjan (jäljempänä
”perusoikeuskirja”) 47 artiklan
kolmannessa kohdassa määrätään, että
maksutonta oikeusapua annetaan niille,
joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen
apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi
tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa
asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.**

Tarkistus 4

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan -1 b kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(-1 b) Oikeusavun saatavuutta rikosoikeusjärjestelmissä koskevissa Yhdistyneiden kansakuntien periaatteissa ja suuntaviivoissa (United Nations Principles and Guidelines on Access to Legal Aid in Criminal Justice Systems)^{1a} esitetään oikeutta oikeusapuun koskeva kattava kehys.

^{10 a} Hyväksytty Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 20 päivänä joulukuuta 2012 antamalla päätöslauselmalla A/Res/67/187.

Tarkistus 5

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 1 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(1) Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että oikeus käyttää avustajaa ***toteutuu siten, että jäsenvaltiot antavat rikosoikeudellisten menettelyjen alkuvaiheessa oikeusapua*** henkilöille, jotka ovat menettäneet vapautensa, ja henkilöille, joita etsitään neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS¹ mukaisissa luovuttamismenettelyissä, jäljempänä 'eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat menettelyt'.

(1) Tämän direktiivin tarkoituksena on varmistaa, että oikeus käyttää avustajaa ***Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/48/EU^{0 a} säädetyllä tavalla toteutetaan antamalla jäsenvaltion maksaman edustajan apua epäillyille tai syytetyille*** henkilöille ja henkilöille, joita etsitään neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS¹ mukaisissa luovuttamismenettelyissä, jäljempänä 'eurooppalaista pidätysmääräystä koskevat menettelyt' ***Tämän direktiivin soveltamisala määritellään erityisesti direktiivin 2013/48/EU asiaankuuluvissa säännöksissä.***

¹ Neuvoston puitepätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

^{0 a} Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin, EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1.

¹ Neuvoston puitepätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

Tarkistus 6

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 2 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(2 a) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 82 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyhteistyä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. Näissä vähimmäissäännöissä olisi otettava huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot. Niiden olisi erityisesti katettava yksilön

oikeudet rikosasioiden käsittelyssä.

Perustelu

Olisi viitattava Euroopan unionilla rikosoikeusasioissa olevaan toimivaltaan ja tämän direktiivin oikeusperustaan. SEUT-sopimuksen 82 artiklan 2 kohdan mukaisesti Euroopan unioni on toimivaltainen säätämään tätä koskevia lakeja.

Tarkistus 7

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 3 kappale

Komission teksti

(3) Tukholman ohjelmassa² painotetaan voimakkaasti yksilön oikeuksien vahvistamista rikosoikeudellisissa menettelyissä. Sen 2.4 kohdassa Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota tekemään ehdotuksia edeten vaiheittain³ epäiltyjen ***tai*** syytettyjen oikeuksien vahvistamisessa.

² EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

³ EUVL C 295, 4.12.2009, s. 1.

Tarkistus

(3) Tukholman ohjelmassa² painotetaan voimakkaasti yksilön oikeuksien vahvistamista rikosoikeudellisissa menettelyissä. Sen 2.4 kohdassa Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota tekemään ehdotuksia edeten vaiheittain³ epäiltyjen ***ja*** syytettyjen oikeuksien ***ja erityisesti oikeudellisen neuvonnan ja oikeusavun saantia koskevan oikeuden (toimenpide C)*** vahvistamisessa.

² EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

³ EUVL C 295, 4.12.2009, s. 1.

Tarkistus 8

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 3 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(3 a) Neuvosto antoi 30 päivänä marraskuuta 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Siinä

*ehdotettiin useiden
lainsäädäntöaloitteiden esittämistä, muun
muassa oikeudesta oikeudelliseen
neuvontaan ja oikeusapuun
rikosoikeudellisissa menettelyissä
(toimenpide C).*

Perustelu

Tämä direktiivi on osa yleistä lainsäädäntötoimenpiteiden sarjaa, jota esitetään epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden prosessuaalisista oikeuksista rikosoikeudellisissa menettelyissä 30. marraskuuta 2009 annetussa etenemissuunnitelmassa.

Tarkistus 9

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 4 kappale

Komission teksti

(4) Tähän mennessä on hyväksytty kolme prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä käsittelevää säädöstä, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU⁴, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU⁵ ja ***Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU⁶.***

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä

Tarkistus

(4) Tähän mennessä on hyväksytty kolme prosessuaalisia oikeuksia rikosoikeudellisissa menettelyissä käsittelevää säädöstä, jotka ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU⁴ ***oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä***, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU⁵ ***tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä ja direktiivi 2013/48/EU oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin.***

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä

lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1.

¹⁶ *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin, EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1.*

Tarkistus 10

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 6 kappale

Komission teksti

(6) Avustajan käyttämistä koskevan oikeuden soveltamisalasta ja laajuudesta säädetään direktiivissä 2013/48/EU. Rikoksesta epäillyllä tai syytetyllä olisi oltava oikeus käyttää avustajaa rikosoikeudellisessa menettelyssä siitä lähtien, kun toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet hänelle joko virallisella ilmoituksella tai muulla tavoin tiedon siitä, että häntä epäillään tai syytetään rikoksesta, ja riippumatta siitä, onko hän menettänyt vapautensa. Tätä oikeutta sovelletaan siihen asti kun kyseinen menettely on saatettu päätökseen, mikä tarkoittaa sen kysymyksen lopullista

lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1.

Tarkistus

Poistetaan.

***ratkaisemista, onko epäilty tai syytetty
tehnyt rikoksen, sekä tarvittaessa tuomion
antamista ja muutoksenhaun
ratkaisemista.***

Perustelu

Johdanto-osan 1 kappaleessa (tarkistus 5) viitataan jo oikeudesta käyttää avustajaa annetun direktiivin soveltamisalaan. Kun molempien direktiivien soveltamisalasta tehdään samanlainen, yksityiskohtainen selvitys ei ole enää tarpeen.

Tarkistus 11

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 6 a kappale (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

(6 a) Direktiivin 2013/48/EU mukaisesti oikeusapua tarjotaan jäsenvaltioissa perusoikeuskirjan ja ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Jos epäilty tai syytetty menettää vapautensa, jäsenvaltioiden olisi tehtävä tarvittavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että hän kykenee tosiasiallisesti käyttämään oikeuttaan avustajaan, ellei hän ole luopunut tästä oikeudesta, muun muassa järjestämällä avustaja, jos asianomaisella henkilöllä ei sellaista ole. Tämän direktiivin mukaan näihin järjestelyihin voisi soveltuvin osin kuulua oikeusapua koskevia järjestelyjä.

Perustelu

Tällä direktiivillä pyritään takaamaan oikeutta käyttää avustajaa koskevan direktiivin 2013/48/EU tehokkuus. Siinä vahvistetaan, että toimenpiteisiin, joiden avulla tätä oikeutta voidaan tosiasiallisesti käyttää, voisivat kuulua oikeusapuun liittyvät keinot.

Tarkistus 12

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 7 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(7) Yksi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin peruspiirteistä on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan se, että jokaisella rikoksesta syytetyllä on oikeus tehokkaaseen puolustukseen asianajajan, tarvittaessa viran puolesta määrätyn, avulla. Rikosoikeudellisten menettelyjen oikeudenmukaisuus edellyttää, että epäillylle myönnetään oikeusapua siitä lähtien, kun hän menettää vapautensa.

Poistetaan.

Perustelu

Uudessa johdanto-osan -I kappaleessa viitataan jo ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Tällä (melko yleisluonteisella) viittauksella Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön ei ole mitään todellista lisäarvoa.

Tarkistus 13

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 8 kappale

Komission teksti

Tarkistus

(8) Direktiivissä 2013/48/EU säädetään, että jos epäilty tai syytetty menettää vapautensa, jäsenvaltioiden olisi tehtävä tarvittavat järjestelyt sen varmistamiseksi, että hän kykenee tosiasiallisesti käyttämään oikeuttaan avustajaan, ellei hän ole luopunut tästä oikeudesta.

Poistetaan.

Perustelu

Johdanto-osan 1 kappaleessa (tarkistus 5) viitataan jo direktiivin 2013/48/EU 3 artiklaan. Ei ole mitään tarvetta muistuttaa erikseen yhdestä tämän artiklan alakohdasta, kun taas artiklan koko tekstin sisällyttäminen vaikuttaa hankalalta.

Tarkistus 14

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 9 kappale

Komission teksti

(9) Jotta **vapautensa menettänyt** epäilty tai syytetty voisi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan avustajaan menettelyjen ensivaiheessa, hänen ei pitäisi joutua odottamaan avustajansa tapaamista sillä aikaa kun oikeusapuhakemus on vireillä ja oikeusavun myöntämisperusteiden täyttymistä arvioidaan. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että tehokasta ensivaiheen oikeusapua on saatavilla ilman aiheetonta viivästystä **vapaudenmenetyksen jälkeen ja ennen kuulustelun aloittamista** ja että sitä on saatavilla ainakin siihen asti kun toimivaltainen viranomainen on tehnyt oikeusapua koskevan päätöksen, ja jos päätös on kokonaan tai osittain hylkäävä, kunnes se on saanut lainvoiman tai, jos oikeusapuhakemus hyväksytään, kunnes toimivaltainen viranomainen on nimittänyt avustajan.

Tarkistus

(9) Jotta epäilty tai syytetty voisi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan avustajaan menettelyjen ensivaiheessa, hänen ei pitäisi joutua odottamaan avustajansa tapaamista sillä aikaa kun oikeusapuhakemus on vireillä ja oikeusavun myöntämisperusteiden täyttymistä arvioidaan. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että tehokasta ensivaiheen oikeusapua on saatavilla ilman aiheetonta viivästystä ennen **kaikkia menettelyvaiheita, jotka kansallisen tai unionin lainsäädännön mukaan on toteutettava avustajan läsnä ollessa**, ja että sitä on saatavilla ainakin siihen asti kun toimivaltainen viranomainen on tehnyt oikeusapua koskevan päätöksen, ja jos päätös on kokonaan tai osittain hylkäävä, kunnes se on saanut lainvoiman tai, jos oikeusapuhakemus hyväksytään, kunnes toimivaltainen viranomainen on nimittänyt avustajan

Tarkistus 15

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 9 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(9 a) Tässä direktiivissä olisi otettava huomioon jäsenvaltioiden oikeusapujärjestelmien väliset erot. Kunkin jäsenvaltion olisi oltava vastuussa

oikeusavun antamisesta. Oikeusapua olisi annettava taloudellisia resursseja koskevien kriteerien (tarveharkinta) ja/tai oikeuden toteutumista kyseisessä asiassa koskevien kriteerien (aiheellisuusharkinta) mukaisesti.

Perustelu

Tätä direktiiviä on sovellettava kansallista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Euroopan unionin toimivaltaan ei kuulu jäsenvaltioissa sovellettavien oikeusavun myöntämisperusteiden määrittäminen.

Tarkistus 16

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 10 kappale**

Komission teksti

(10) Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että **ensivaiheen** oikeusapua annetaan siinä määrin kuin on tarpeen ja ettei sitä rajoiteta siten, että epäilty tai syytetty ei voi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan avustajaan sillä tavoin kuin säädetään erityisesti direktiivin 2013/48/EU 3 artiklan 3 kohdassa.

Tarkistus

(10) Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että oikeusapua annetaan siinä määrin kuin on tarpeen ja ettei sitä rajoiteta siten, että epäilty tai syytetty ei voi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan avustajaan sillä tavoin kuin säädetään erityisesti direktiivin 2013/48/EU 3 artiklan 3 kohdassa.

Perustelu

Tämän direktiivin soveltamisalaa on laajennettava vapautensa menettäneiden epäiltyjen ja syytettyjen tavanomaiseen oikeusapuun, jotta voidaan taata oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin koko rikosoikeudellisen menettelyn ajan sekä vahvistaa tehokkaasti jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta toistensa rikosoikeusjärjestelmiin.

Tarkistus 17

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 11 kappale**

Komission teksti

(11) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä, **joka on menettänyt vapautensa**, olisi oltava vapaudenmenetyksestä lähtien oikeus ensivaiheen oikeusapuun täytäntöönpanojäsenvaltiossa ainakin siihen asti kun toimivaltainen viranomainen on tehnyt oikeusapua koskevan päätöksen, ja jos päätös on kokonaan tai osittain hylkäävä, kunnes se on saanut lainvoiman tai, jos oikeusapuhakemus hyväksytään, kunnes toimivaltainen viranomainen on nimittänyt avustajan.

Tarkistus

(11) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla henkilöllä olisi oltava vapaudenmenetyksestä lähtien oikeus ensivaiheen oikeusapuun täytäntöönpanojäsenvaltiossa ainakin siihen asti kun toimivaltainen viranomainen on tehnyt oikeusapua koskevan päätöksen, ja jos päätös on kokonaan tai osittain hylkäävä, kunnes se on saanut lainvoiman tai, jos oikeusapuhakemus hyväksytään, kunnes toimivaltainen viranomainen on nimittänyt avustajan.

Tarkistus 18

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 12 kappale**

Komission teksti

(12) Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää, että epäillylle tai syytetylle **vapaudenmenetyksen jälkeen myönnettävän ensivaiheen oikeusavun** ja etsitylle henkilölle myönnettävän ensivaiheen oikeusavun kustannukset **peritään** takaisin asianomaiselta henkilöltä, jos hänen oikeuttaan oikeusapuun **jälkeenpäin arvioitaessa todetaan**, että hän ei täytä kansallisen lainsäädännön mukaisia oikeusavun myöntämisperusteita.

Tarkistus

(12) Jäsenvaltioiden olisi voitava säätää, että epäillylle tai syytetylle ja etsitylle henkilölle myönnettävän ensivaiheen oikeusavun kustannukset **voidaan periä** takaisin asianomaiselta henkilöltä, jos **toimivaltainen viranomainen siinä yhteydessä, kun se jälkeenpäin arvioi** hänen oikeuttaan **tavanomaiseen** oikeusapuun **ja tekee sitä koskevan lainvoimaisen päätöksen, toteaa**, että hän ei täytä kansallisen lainsäädännön mukaisia **tavanomaisen** oikeusavun myöntämisperusteita, **ja jos hän on tahallisesti antanut toimivaltaiselle viranomaiselle vääriä tietoja omasta taloudellisesta tilanteestaan. Jotta voidaan varmistaa, että ensivaiheen oikeusapuun liittyvien kustannusten mahdollinen takaisinperintä ei vaikuta epäiltyyn tai syytettyyn tai etsittyyn**

henkilöön tavalla, joka heikentää menettelyn yleistä oikeudenmukaisuutta, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kustannusten takaisinperintään liittyvät ehdot ovat selkeät ja kohtuulliset ja niissä otetaan huomioon epäillyn tai syytetyn tai etsityn henkilön nimenomainen taloudellinen tilanne.

Tarkistus 19

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 13 kappale

Komission teksti

(13) Sen varmistamiseksi, että etsityllä on tosiasiallinen mahdollisuus avustajan käyttämiseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa, jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että etsityllä on mahdollisuus saada oikeusapua siihen asti kun hänet luovutetaan tai, jos häntä ei luovuteta, siihen asti kun tätä koskeva päätös saa lainvoiman. Oikeutta oikeusapuun voidaan arvioida *etsityn henkilön varojen* perusteella *sekä sen perusteella, edellyttääkö oikeuden toteutuminen oikeusavun myöntämistä,* täytäntöönpanojäsenvaltiossa *sovellettavien myöntämisperusteiden mukaisesti.*

Tarkistus

(13) Sen varmistamiseksi, että etsityllä on tosiasiallinen mahdollisuus avustajan käyttämiseen täytäntöönpanojäsenvaltiossa, jäsenvaltioiden olisi huolehdittava siitä, että etsityllä on mahdollisuus saada oikeusapua siihen asti kun hänet luovutetaan tai, jos häntä ei luovuteta, siihen asti kun tätä koskeva päätös saa lainvoiman. Oikeutta oikeusapuun voidaan arvioida *tarve- ja/tai aiheellisuusharkinnan* perusteella *ja noudattaen* täytäntöönpanojäsenvaltiossa *sovellettavia myöntämisperusteita.*

Perustelu

Tässä direktiivissä kunnioitetaan jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmien moninaisuutta. Sitä on siis sovellettava jäsenvaltioissa oikeusalalla voimassa olevien oikeusapua koskevien sääntöjen mukaisesti.

Tarkistus 20

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 13 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(13 a) Joissakin jäsenvaltioissa tiettyjä vähäisiä rikkomuksia, erityisesti vähäisiä liikenne rikkomuksia, yleisten kunnallisten määräysten vähäisiä rikkomisia ja vähäistä yleisen järjestyksen loukkaamista, pidetään rikoksina. Tällaisissa tilanteissa olisi epätarkoituksenmukaista edellyttää, että toimivaltainen viranomainen takaa kaikki tämän direktiivin mukaiset oikeudet. Tästä syystä, jos jäsenvaltion laissa säädetään vähäisten rikkomusten osalta, että vapaudenmenetystä ei voida määrätä seuraamukseksi, tätä direktiiviä olisi sovellettava ainoastaan menettelyihin tuomioistuimessa, jolla on toimivalta rikosasioissa.

Tarkistus 21

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 13 b kappale (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

(13 b) Tämän direktiivin soveltamisala tiettyjen vähäisten rikkomusten osalta ei saisi vaikuttaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyihin jäsenvaltioiden velvoitteisiin varmistaa oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, mukaan lukien oikeudellisen avun saaminen avustajalta.

Tarkistus 22

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 14 kappale**

Komission teksti

(14) Sen varmistamiseksi, että etsitty voi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan nimetä avustaja pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa avustamaan täytäntöönpanojäsenvaltion avustajaa direktiivin 2013/48/EU mukaisesti, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion olisi huolehdittava siitä, että etsityllä on oikeus saada oikeusapua ***täytäntöönpanojäsenvaltiossa toteutettavissa*** eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä. Oikeutta oikeusapuun voidaan arvioida ***etsityn varojen*** perusteella ***sekä sen perusteella, edellyttääkö oikeuden toteutuminen oikeusavun myöntämistä, täytäntöönpanojäsenvaltiossa sovellettavien myöntämisperusteiden mukaisesti.***

Tarkistus

(14) Sen varmistamiseksi, että etsitty voi tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan nimetä avustaja pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa avustamaan täytäntöönpanojäsenvaltion avustajaa direktiivin 2013/48/EU mukaisesti, pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion olisi huolehdittava siitä, että etsityllä on oikeus saada ***ensivaiheen*** oikeusapua ***ja oikeusapua oikeudelliseen edustukseen kyseisessä jäsenvaltiossa avustamaan edustajaa täytäntöönpanojäsenvaltiossa*** eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä. Oikeutta oikeusapuun voidaan arvioida ***tarve- ja/tai aiheellisuusharkinnan*** perusteella ***ja noudattaen pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa sovellettavia myöntämisperusteita.***

Tarkistus 23

**Ehdotus direktiiviksi
Johdanto-osan 15 kappale**

Komission teksti

(15) Tämän direktiivin nojalla on ***vapautensa menettäneellä lapsella*** oikeus ensivaiheen oikeusapuun ja ***eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevalla lapsella oikeus*** oikeusapuun.

Tarkistus

(15) Tämän direktiivin nojalla ***haavoittuvassa asemassa olevilla epäillyillä tai syytetyillä tai etsityillä henkilöillä*** on oikeus ensivaiheen oikeusapuun ja ***tavanomaiseen*** oikeusapuun. ***Lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, joten heihin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota ja olisi toteutettava erityistoimenpiteitä rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjä ja syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista annetun direktiivin ... mukaisesti.***

Tarkistus 24

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 16 kappale

Komission teksti

(16) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan varmistettava, että perusoikeuskirjan 47 artiklan kolmannen kohdan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista perusoikeutta oikeusapuun kunnioitetaan ja että **henkilöt, jotka eivät pysty itse maksamaan oikeusavusta, saavat sitä maksutta oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa.**

Tarkistus

(16) Jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä täytäntöön pannessaan varmistettava, että perusoikeuskirjan 47 artiklan kolmannen kohdan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaista perusoikeutta oikeusapuun kunnioitetaan ja että **hakijoilla on mahdollisuus oikeusapuun tarve- ja/tai aiheellisuusharkinnan perusteella. Näin toimiessaan niiden olisi noudatettava oikeusavun saatavuutta rikosoikeusjärjestelmissä koskevia Yhdistyneiden kansakuntien periaatteita ja suuntaviivoja. Kun oikeusavun myöntämiseen sovelletaan tarveharkintaa, tällaisessa harkinnassa olisi otettava huomioon erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia epäiltyjä tai syytettyjä koskevat seikat.**

Tarkistus 25

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 16 a kappale (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

(16 a) Unionin oikeuden vaikuttavuuden periaate edellyttää, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön asianmukaiset ja tehokkaat oikeussuojakeinot siltä varalta, että yksilöille unionin oikeuden nojalla annettua oikeutta loukataan. Olisi oltava saatavilla tehokkaita oikeussuojakeinoja, kun mahdollisuutta oikeusavun

saamiseen on heikennetty, viivytetty tai se on evätty, kun epäillylle tai syytetylle ei ole kerrottu riittävästi hänen oikeudestaan oikeusapuun ja kun avun saantia tai kustannusten perimistä koskevat määräykset ovat olleet epäselviä. Oikeusapua hakevilla olisi sen vuoksi oltava oikeus valittaa oikeusavun epäämispäätöksestä.

Tarkistus 26

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 17 kappale

Komission teksti

(17) Jäsenvaltioiden olisi kerättävä tietoja, joista käy ilmi, kuinka epäilty, syytetyt ja etsityt henkilöt ovat käyttäneet oikeuttaan oikeusapuun. Jäsenvaltioiden olisi kerättävä tietoja myös siitä, kuinka monessa tapauksessa **ensivaiheen oikeusapua** on annettu **vapautensa menettäneille** epäillyille, syytetyille ja etsityille henkilöille, ja kuinka monessa tapauksessa oikeutta ensivaiheen oikeusapuun ei ole käytetty. Näihin tietoihin olisi sisällyttävä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä tehtyjen oikeusapuhakemusten lukumäärä jaoteltuna sen mukaan, onko jäsenvaltio antanut pidätysmääräyksen vai pannut sen täytäntöön, sekä niiden tapausten lukumäärä, joissa oikeusapuhakemus on hyväksytty. Lisäksi olisi kerättävä tietoja **vapautensa menettäneille** ja etsityille henkilöille myönnetyn **ensivaiheen** oikeusavun kustannuksista.

Tarkistus

(17) Jäsenvaltioiden olisi kerättävä tietoja, joista käy ilmi, kuinka epäilty, syytetyt ja etsityt henkilöt ovat käyttäneet oikeuttaan oikeusapuun. Jäsenvaltioiden olisi kerättävä tietoja myös siitä, kuinka monessa tapauksessa oikeusapua on annettu epäillyille, syytetyille ja etsityille henkilöille, ja kuinka monessa tapauksessa oikeutta ensivaiheen oikeusapuun ei ole käytetty. Näihin tietoihin olisi sisällyttävä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä tehtyjen oikeusapuhakemusten lukumäärä jaoteltuna sen mukaan, onko jäsenvaltio antanut pidätysmääräyksen vai pannut sen täytäntöön, sekä niiden tapausten lukumäärä, joissa oikeusapuhakemus on hyväksytty. Lisäksi olisi kerättävä tietoja **epäillyille tai syytetyille** ja etsityille henkilöille myönnetyn oikeusavun kustannuksista.

Tarkistus 27

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 18 kappale

Komission teksti

(18) Tätä direktiiviä olisi sovellettava epäiltyihin ja syytettyihin heidän oikeusasemastaan, kansalaisuudestaan ***tai*** kansallisuudestaan riippumatta. Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuskirjassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa, jäljempänä 'Euroopan ihmisoikeussopimus', tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, joihin kuuluvat muun muassa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, lapsen oikeudet, vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen. Direktiivi olisi pantava täytäntöön näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti.

Tarkistus

(18) Tätä direktiiviä olisi sovellettava epäiltyihin ja syytettyihin heidän oikeusasemastaan, kansalaisuudestaan, kansallisuudestaan, ***sukupuolestaan, rodustaan, ihonväristään, etnisestä tai yhteiskunnallisesta alkuperästään, geneettisistä ominaisuuksistaan, kielestään, uskonnostaan tai vakaumuksestaan, poliittisesta tai muusta mielipiteestään, kansalliseen vähemmistöön kuulumisestaan, varallisuudestaan, syntyperästään, vammaisuudestaan, asuinpaikastaan, iästään, sukupuolisesta suuntautumisestaan tai muusta asemastaan*** riippumatta. Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuskirjassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä Euroopan yleissopimuksessa, jäljempänä 'Euroopan ihmisoikeussopimus', tunnustettuja perusoikeuksia ja periaatteita, joihin kuuluvat muun muassa kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kielto, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, lapsen oikeudet, vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan, oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen. Direktiivi olisi pantava täytäntöön näiden oikeuksien ja periaatteiden mukaisesti.

Tarkistus 28

Ehdotus direktiiviksi Johdanto-osan 19 kappale

Komission teksti

(19) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Jäsenvaltiot voivat laajentaa direktiivissä säädettyjä oikeuksia korkeatasoisemman suojan tason tarjoamiseksi. Korkeatasoisempi suoja ei saisi olla este oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroiselle tunnustamiselle, jota näiden vähimmäissääntöjen on tarkoitus helpottaa. Suojan taso ei saisi milloinkaan alittaa perusoikeuskirjassa tai Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyjä vaatimuksia, sellaisina kuin niitä tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä.

Tarkistus

(19) Tässä direktiivissä säädetään vähimmäissäännöistä. Jäsenvaltiot voivat laajentaa direktiivissä säädettyjä oikeuksia korkeatasoisemman suojan tason tarjoamiseksi. Korkeatasoisempi suoja ei saisi olla este oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroiselle tunnustamiselle, jota näiden vähimmäissääntöjen on tarkoitus helpottaa. Suojan taso ei saisi milloinkaan alittaa perusoikeuskirjassa tai Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määrättyjä vaatimuksia, sellaisina kuin niitä tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä. ***Tätä direktiiviä ei missään tapauksessa pidä tulkita siten, että sillä rajoitetaan korkeamman suojatason tarjoavien kansallisten oikeusjärjestelmien mahdollistamia oikeuksia ja takeita.***

Perustelu

Tällä direktiivillä ei saa laskea jäsenvaltioissa voimassa olevan oikeussuojan tasoa.

Tarkistus 29

Ehdotus direktiiviksi 1 artikla – 1 kohta

Komission teksti

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat
a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden, ***jotka***

Tarkistus

1. Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat
a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden

ovat menettäneet vapautensa, oikeutta ensivaiheen oikeusapuun, ja

b) eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien menettelyjen kohteena olevien etsittyjen henkilöiden oikeutta oikeusapuun.

oikeutta ensivaiheen *ja tavanomaiseen* oikeusapuun, ja

b) eurooppalaista pidätysmääräystä koskevien menettelyjen kohteena olevien etsittyjen henkilöiden oikeutta *ensivaiheen ja tavanomaiseen* oikeusapuun.

Tarkistus 30

Ehdotus direktiiviksi 1 artikla – 2 kohta

Komission teksti

2. Tämä direktiivi täydentää direktiiviä 2013/48/EU. Tämän direktiivin ei pidä tulkita rajoittavan direktiivissä 2013/48/EU säädettyjä oikeuksia.

Tarkistus

2. Tämä direktiivi täydentää *oikeudesta käyttää avustajaa annettua* direktiiviä 2013/48/EU. Tämän direktiivin ei pidä tulkita rajoittavan direktiivissä 2013/48/EU säädettyjä oikeuksia.

Tarkistus 31

Ehdotus direktiiviksi 2 artikla

Komission teksti

2 artikla

Soveltamisala

Tätä direktiiviä sovelletaan

a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyihin tai syytettyihin, *jotka ovat menettäneet vapautensa ja* joilla on oikeus avustajaan direktiivin 2013/48/EU mukaisesti;

b) etsittyihin henkilöihin.

Tarkistus

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan

a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyihin tai syytettyihin, joilla on oikeus avustajaan direktiivin 2013/48/EU *tai lapsiepäiltyjä koskevista menettelytakeista annetun oikeudellisesti sitovan unionin välineen* mukaisesti;

b) *tämän direktiivin 3 artiklan c kohdassa määriteltymiin* etsittyihin henkilöihin.

2. Kun kyse on vähäisistä rikkomuksista

ja

a) jos jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään, että jokin muu viranomainen kuin tuomioistuin, jolla on toimivalta rikosasioissa, määrää rangaistuksen, ja tällaisen rangaistuksen määrittämisestä on mahdollista valittaa tällaiseen tuomioistuimeen tai saattaa se tällaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi; tai

b) jos rangaistukseksi ei voida määrätä vapaudenmenetystä,

tätä direktiiviä sovelletaan ainoastaan menettelyihin tuomioistuimessa, jolla on toimivalta rikosasioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Tätä direktiiviä on joka tapauksessa sovellettava kaikilta osin, jos epäilty tai syytetty menettää vapautensa, riippumatta siitä, missä vaiheessa rikosoikeudellinen menettely on.

Tarkistus 32

Ehdotus direktiiviksi 3 artikla – a alakohta

Komission teksti

a) 'oikeusavulla' jäsenvaltion myöntämää rahoitusta ja apua, jolla varmistetaan, että oikeutta avustajaan voidaan käyttää,

Tarkistus

a) '*tavanomaisella* oikeusavulla' jäsenvaltion myöntämää rahoitusta ja apua, jolla varmistetaan, että oikeutta avustajaan voidaan käyttää,

Tarkistus 33

Ehdotus direktiiviksi 3 artikla – b alakohta

Komission teksti

b) 'ensivaiheen oikeusavulla' **vapautensa menettäneelle henkilölle** jo ennen **oikeusapupäätöksen** tekemistä annettavaa oikeusapua,

Tarkistus

b) 'ensivaiheen oikeusavulla' jo ennen **tavanomaista oikeusapua koskevan päätöksen** tekemistä **ja lainvoimaiseksi tuloa** annettavaa oikeusapua,

Tarkistus 34

**Ehdotus direktiiviksi
3 artikla – d alakohta**

Komission teksti

d) '**avustajalla**' henkilöä, joka on jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien hyväksytyn elimen antaman akkreditoinnin perusteella, pätevä ja oikeutettu antamaan oikeudellista neuvontaa ja **apua** epäillyille ja syytetyille.

Tarkistus

d) '**oikeusavustajalla**' henkilöä, joka on jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien hyväksytyn elimen antaman akkreditoinnin perusteella, pätevä ja oikeutettu antamaan oikeudellista neuvontaa, **apua** ja **edustusta** epäillyille ja syytetyille.

Tarkistus 35

**Ehdotus direktiiviksi
4 artikla – 1 kohta**

Komission teksti

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että seuraavilla henkilöillä on halutessaan oikeus saada ensivaiheen oikeusapua:
a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäilty tai syytetyt **henkilöt, jotka ovat menettäneet vapautensa**,
b) etsityt henkilöt, **jotka ovat menettäneet vapautensa täytäntöönpanojäsenvaltiossa**.

Tarkistus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että seuraavilla henkilöillä on halutessaan oikeus saada ensivaiheen oikeusapua:
a) rikosoikeudellisissa menettelyissä epäilty tai syytetyt, **joilla on oikeus avustajaan direktiivin 2013/48/EU tai lapsiepäiltyjä koskevista menettelytakeista annetun oikeudellisesti sitovan unionin välineen mukaisesti**;
b) etsityt henkilöt, **joilla on oikeus avustajaan sekä**

*täytäntöönpanojäsenvaltiossa että
pidätysmääräyksen antaneessa
jäsenvaltiossa direktiivin 2013/48/EU
10 artiklan tai lapsiepäiltyjä koskevista
menettelytakeista annetun oikeudellisesti
sitovan unionin välineen mukaisesti.*

Tarkistus 36

Ehdotus direktiiviksi 4 artikla – 2 kohta

Komission teksti

2. Ensivaiheen oikeusapua on myönnettävä ilman aiheetonta viivästystä **vapaudenmenetyksen jälkeen** ja joka tapauksessa ennen kuulusteluja.

Tarkistus

2. Ensivaiheen oikeusapua on myönnettävä ilman aiheetonta viivästystä ja joka tapauksessa ennen kuulusteluja.

Tarkistus 37

Ehdotus direktiiviksi 4 artikla – 3 kohta

Komission teksti

3. Ensivaiheen oikeusapua on annettava siihen asti kun oikeusapua koskeva lopullinen päätös on tehty ja saanut lainvoiman **tai, jos epäillylle tai syytetylle myönnetään oikeusapua, kunnes avustaja on nimitetty.**

Tarkistus

3. Ensivaiheen oikeusapua on annettava siihen asti kun oikeusapua koskeva lopullinen päätös on tehty ja saanut lainvoiman **ja siihen asti kun jompikumpi seuraavista toteutuu:**

a) jos oikeusapua on myönnetty, kunnes avustaja on nimitetty, tai

b) jos oikeusapu on evätty, kunnes päätös on lopullinen ja epäillyllä tai syytetyllä ja etsityllä henkilöllä on ollut kohtuullinen mahdollisuus löytää haluamansa avustaja.

Perustelu

Sen lisäksi, että direktiiviin esitetään sen soveltamisalaa laajentavia tarkistuksia, jotta siihen

sisältyisi kaikki tavanomainen oikeusapu, sen 3 kohtaan esitetyllä tarkistuksella pyritään selventämään näiden oikeuksien tarkkaa luonnetta. Etenkään ensivaiheen oikeusapua ei pitäisi lykätä siihen asti kun tavanomaista oikeusapua koskeva lopullinen päätös on tehty. Lisäksi oikeus käyttää avustajaa pätee myös silloin kun oikeusapupäätös on kielteinen. Tässä tapauksessa olisi oltava riittävästi aikaa sopivan avustajan löytämiseen.

Tarkistus 38

Ehdotus direktiiviksi 4 artikla – 4 a kohta (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

4 a. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että ensivaiheen oikeusapu sisältää tarvittaessa vapautensa menettäneen henkilön ja avustajan välisen yhteydenpidon tulkkauksen oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin 2010/64/EU mukaisesti erityisesti sen 2 artiklan 2 kohta huomioon ottaen.

Tarkistus 39

Ehdotus direktiiviksi 4 artikla – 5 kohta

Komission teksti

Tarkistus

5. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, että ensivaiheen oikeusapuun liittyvät kustannukset voidaan periä takaisin epäillyltä, syytetyltä ***tai*** etsityltä henkilöltä, ***joka*** ei täytä kansallisen lainsäädännön mukaisesti sovellettavia oikeusavun myöntämisperusteita.

5. Jäsenvaltiot voivat säätää, että ensivaiheen oikeusapuun liittyvät kustannukset voidaan ***poikkeuksellisesti*** periä takaisin epäillyltä, syytetyltä ***ja*** etsityltä henkilöltä, ***jos lainvoimaisella päätöksellä todetaan, että henkilö*** ei täytä kansallisen lainsäädännön mukaisesti sovellettavia ***tavanomaisen*** oikeusavun myöntämisperusteita ***ja jos hän on tahallisesti antanut toimivaltaiselle viranomaiselle väärää tietoa omasta***

taloudellisesta tilanteestaan. Jotta voidaan varmistaa, että ensivaiheen oikeusapuun liittyvien kustannusten mahdollinen takaisinperintä ei vaikuta epäiltyyn tai syytettyyn tai etsittyyn henkilöön tavalla, joka heikentää menettelyn yleistä oikeudenmukaisuutta, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kustannusten takaisinperintään liittyvät ehdot ovat selkeät ja kohtuulliset ja niissä otetaan huomioon epäillyn tai syytetyn tai etsityn henkilön nimenomainen taloudellinen tilanne.

Tarkistus 40

Ehdotus direktiiviksi 4 a artikla (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

4 a artikla

- 1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla henkilöillä on oikeus oikeusapuun, jos he eivät taloudellisen tilanteensa vuoksi pysty maksamaan kaikkia puolustuksen kuluja ja oikeudenkäyntikuluja tai niiden osaa (tarveharkinta) ja/tai jos oikeudenmukaisuus vaatii oikeusavun myöntämistä (aiheellisuusharkinta).*
- 2. Tarveharkinnan on perustuttava kaikkiin asiaankuuluviin ja objektiivisiin tekijöihin, kuten tulot, varallisuus, perhetilanne, elintaso ja oikeusavustajasta aiheutuvat kustannukset.*
- 3. Aiheellisuusharkinnassa on arvioitava tapauksen kiireellisyys ja monimutkaisuus, rikoksen vakavuus ja siitä määrättävän mahdollisen seuraamuksen ankaruus sekä asianomaisen epäillyn tai syytetyn tai*

etsityn henkilön sosiaalinen ja henkilökohtainen tilanne.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta kaikki olennaiset tiedot oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä olisivat epäillyn tai syytetyn tai etsityn henkilön saatavilla vaivattomasti ja ymmärrettävässä muodossa. Näitä tietoja ovat tieto siitä, milloin ja mistä oikeusapua haetaan, selkeät perusteet sen ratkaisemiseksi, onko henkilöllä oikeus oikeusapuun, sekä tieto mahdollisuuksista tilanteissa, joissa oikeusapu on evätty tai oikeusavustajan antama oikeusapu ei riitä.

Tarkistus 41

Ehdotus direktiiviksi 4 b artikla (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

4 b artikla

Riippumattoman toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä tehtävä päätös oikeusavun myöntämisestä ja avustajien nimittämisestä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiasta vastaavat viranomaiset tekevät päätöksensä asianmukaista huolellisuutta noudattaen ja että mielivaltaisuutta vastaan on riittävät takeet.

Tarkistus 42

Ehdotus direktiiviksi 5 artikla

5 artikla

Etsityn henkilön oikeus oikeusapuun

1. **Jäsenvaltioiden** on huolehdittava siitä, että **eurooppalaisen pidätysmääräyksen mukaisessa menettelyssä** etsityllä henkilöllä on oikeus oikeusapuun **täytäntöönpanojäsenvaltiossa siitä lähtien, kun hänet pidätetään pidätysmääräyksen nojalla** siihen asti kun hänet luovutetaan tai, jos häntä ei luovuteta, siihen asti kun tätä koskeva päätös saa lainvoiman.
2. Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että etsityllä henkilöllä, joka käyttää direktiivin 2013/48/EU 10 artiklan mukaista oikeuttaan nimetä avustaja pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa **avustamaan täytäntöönpanojäsenvaltion avustajaa**, on oikeus saada oikeusapua pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä, jotka toteutetaan täytäntöönpanojäsenvaltiossa.
3. **Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua oikeutta oikeusapuun voidaan arvioida** etsityn henkilön **varojen perusteella sekä sen perusteella, edellyttääkö oikeuden toteutuminen** oikeusavun myöntämistä, **asianomaisessa jäsenvaltiossa sovellettavien myöntämisperusteiden mukaisesti.**

5 artikla

Etsityn henkilön oikeus oikeusapuun

1. **Täytäntöönpanojäsenvaltion** on huolehdittava siitä, että **kun eurooppalainen pidätysmääräys on annettu**, etsityllä henkilöllä on oikeus **ensivaiheen ja tavanomaiseen** oikeusapuun siihen asti kun hänet luovutetaan tai, jos häntä ei luovuteta, siihen asti kun tätä koskeva päätös saa lainvoiman.
2. Pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että etsityllä henkilöllä, joka käyttää direktiivin 2013/48/EU 10 artiklan mukaista oikeuttaan nimetä avustaja pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa **ja kaikissa muissa jäsenvaltioissa, joissa toimivaltaiset viranomaiset suorittavat todisteiden keräämistä tai muita tutkintatoimia**, on oikeus saada **ensivaiheen ja tavanomaista** oikeusapua pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä, jotka toteutetaan täytäntöönpanojäsenvaltiossa.
3. Etsityn henkilön **esittämän tavanomaista oikeusapua koskevan pyynnön arvioinnin on tapahduttava 4 a artiklassa vahvistettujen myöntämisperusteiden pohjalta, eli on arvioitava etsityn henkilön taloudellinen tilanne jäsenvaltioissa, jossa oikeusapuun sovelletaan tarveharkintaa, ja/tai arvioitava, vaatiiko oikeudenmukaisuus** oikeusavun myöntämistä **jäsenvaltioissa, joissa oikeusapuun sovelletaan aiheellisuusharkintaa.**

Tarkistus 43

Ehdotus direktiiviksi 5 a artikla (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

5 a artikla

1. Oikeusavun tehokkuuden ja laadun varmistamiseksi jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet varmistaakseen, että tarjotut oikeusapupalvelut ovat riittävän korkealaatuisia turvaamaan oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

2. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että

a) tavanomaista oikeusapua annetaan kaikissa rikosoikeudellisen menettelyn vaiheissa,

b) otetaan käyttöön tai ylläpidetään järjestelmiä, joilla varmistetaan oikeusavustajien laatu ja riippumattomuus, erityisesti oikeusavustajien akkreditointijärjestelmiä, sekä koulutusta ja ammatillista koulutusta, jotta varmistetaan, että näillä avustajilla on riittävästi osaamista, taitoja ja kokemusta, jotta he voivat osaltaan auttaa puolustautumisoikeuden käytännön hyödyntämisessä,

c) oikeudellisen edustuksen jatkuvuus turvataan, jos epäilty tai syytetty ja etsitty henkilö niin pyytää,

d) epäillyllä tai syytetyllä ja etsityllä henkilöllä on oikeus heille osoitetun oikeusavustajan vaihtamiseen yhden kerran,

e) taataan riittävät rahoitus ja resurssit ja taloudellinen riippumattomuus oikeusapujärjestelmän tehokasta toimintaa varten,

f) kaikelle rikosoikeudellisissa menettelyissä annettavaa oikeusapua

*koskevien päätösten tekemiseen
osallistuvalla henkilöstölle annetaan
asianmukaista koulutusta,*

*g) oikeusapupyynnön osittaista tai
täydellistä hylkäämistä koskeva päätös
perustellaan epäillylle tai syytetylle ja
etsitylle henkilölle kirjallisesti.*

Tarkistus 44

Ehdotus direktiiviksi 5 b artikla (uusi)

Komission teksti

Tarkistus

5 b artikla

*1. Kaikilla tämän direktiivin mukaisesti
oikeusapua hakevilla henkilöillä on
oltava oikeus valittaa oikeusavun
epäämistä koskevasta päätöksestä
riippumattomaan tuomioistuimeen, jotta
oikeus oikeudenmukaiseen
oikeudenkäyntiin ja oikeus puolustukseen
voidaan säilyttää.*

*2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä,
että epäillyillä tai syytetyillä ja etsityillä
henkilöillä on tehokkaat
oikeussuojakeinot, jos heidän tämän
direktiivin mukaisia oikeuksiaan on
rikottu. Kyseiset oikeussuojakeinot
sisältävät oikeuden laillisuusvalvontaan,
jos oikeutta oikeusapuun on heikennetty
tai viivytetty tai se on evätty kokonaan tai
osittain tai jos henkilöille ei ole tiedotettu
riittävästi heidän oikeudestaan
ensivaiheen oikeusapuun ja
tavanomaiseen oikeusapuun.*

Tarkistus 45

Ehdotus direktiiviksi 6 artikla

Komission teksti

6 artikla

Tietojen toimittaminen

1. Jäsenvaltioiden on kerättävä **tietoja** siitä, miten 4 **ja** 5 artiklassa tarkoitetut oikeudet ovat toteutuneet.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle viimeistään **[36 kuukauden kuluttua tämän direktiivin julkaisemisesta]** ja sen jälkeen **kahden** vuoden välein.

Tarkistus

6 artikla

Tietojen toimittaminen

1. Jäsenvaltioiden on kerättävä **asiaankuuluvia tilastotietoja** siitä, miten 4, **4 a**, **4 b**, **5 ja 5 a** artiklassa tarkoitetut oikeudet ovat toteutuneet **siten, että epäiltyjen tai syytettyjen ja etsittyjen henkilöiden henkilötietojen suoja taataan täysin**.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle viimeistään ... * ja sen jälkeen **kolmen** vuoden välein.

***EUVL: lisätään päivämäärä, joka on kaksi vuotta tämän direktiivin julkaisemisesta.**

PERUSTELUT

Komissio hyväksyi 27. marraskuuta 2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ensivaiheen oikeusavusta rikoksesta epäillyille tai syytetyille henkilöille, jotka ovat menettäneet vapautensa, sekä oikeusavusta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä¹.

Ehdotuksen yleinen arviointi

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan mukaan oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen. Tämän periaatteen noudattaminen edellyttää, että jäsenvaltiot luottavat toistensa rikosoikeusjärjestelmiin ja tapaan, jolla epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden oikeudet turvataan.

Käytännössä tätä asiaa koskevat kansalliset käytännöt kuitenkin vaihtelevat. Tältä pohjalta neuvosto hyväksyi 30. marraskuuta 2009 etenemissuunnitelman epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä². Etenemissuunnitelmassa määritellään toimenpiteenä C oikeus oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun. Oikeus oikeusapuun liittyy kiinteästi avustajan käyttämistä koskevaan oikeuteen, josta Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 22. lokakuuta 2013 direktiivin 2013/48/EU. Jos henkilöillä ei ole riittäviä varoja, heidän oikeutensa käyttää avustajaa voi toteutua vain oikeusavun kautta.

Oikeus oikeusapuun ei ole helppo aihe, mikä voi selittää sen, että komissiolta on mennyt varsin pitkä aika nykyisten välineiden luomiseen. Sen ei kuitenkaan pitäisi estää direktiiviehdotuksen käsittelyä ensisijaisena asiana uudella vaalikaudella. Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (myös oikeusavun kautta) tunnustetaan muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojelemisesta tehdyn yleissopimuksen 6 artiklassa, ja sen vaihtelevat tulkinnat muodostavat esteen oikeudenmukaiselle ja tehokkaalle oikeudelliselle yhteistyölle rikosasioissa. Näin ollen etenemissuunnitelman muut toimenpiteet ja erityisesti ehdotus oikeusapua koskevaksi direktiiviksi olisi hyväksyttävä mahdollisimman nopeasti.

Komission ehdotus on tervetullut askel kohti oikeusavun vähimmäistason varmistamista kaikissa jäsenvaltioissa. Se rajoittuu kuitenkin oikeuteen ensivaiheen oikeusapuun vapautensa menettäneille epäillyille tai syytetyille rikosoikeudellisissa menettelyissä sekä oikeuteen ensivaiheen oikeusapuun ja oikeusapuun eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena oleville henkilöille. Muut oikeutta oikeusapuun koskevat näkökohdat on sisällytetty erilliseen komission suositukseen³.

Esittelijä katsoo, että komission noudattama nykyinen hajanainen lähestymistapa voi johtua aiheen arkaluontoisuudesta, mutta se ei lisää oikeusvarmuutta eikä tarjoa epäillyille tai syytetyille selvyttä siitä, missä määrin heillä on tosiasiallisesti oikeus oikeusapuun ja minkä laatuista oikeusapu on. Siksi direktiivin soveltamisalaan olisi sisällyttävä oikeus sekä

¹ COM(2013)0824 final, 27.11.2013.

² EUVL C 205, 4.12.2009, s. 1.

³ C(2013)8179/2.

ensivaiheen että tavanomaiseen oikeusapuun kaikissa olosuhteissa. Tässä suhteessa direktiivillä olisi oltava sama soveltamisala kuin oikeudesta käyttää avustajaa annetulla direktiivillä 2013/48/EU.

Esittelijä katsoo, että syytetyt tai epäillyt tai etsityt henkilöt voivat tuntea itsensä estyneiksi pyytämään oikeusapua, jos jäsenvaltiot voivat periä ensivaiheen oikeusavun kustannukset takaisin heiltä, jos he eivät täytä myöntämisperusteita. Siksi on kohtuullista rajoittaa kustannusten takaisinperintä tapauksiin, joissa syytetyt tai epäillyt tai etsityt henkilöt toimittavat tietoisesti vääriä tietoja.

Lisäksi on tärkeää, että syytetyt tai epäillyt tai etsityt henkilöt saavat tietynlaisen oikeusvarmuuden myöntämisperusteista. Komission suosituksessa mainitut myöntämisperusteet tarjoavat jonkinlaista selvyyttä, mutta ei täyteen yhdenmukaistamiseen saakka. Se tuntuu perustellulta, koska olisi yksinkertaisesti mahdotonta ja myös tarpeetonta antaa yksityiskohtaista unionin lainsäädäntöä tässä asiassa, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden väliset erot oikeudenkäyntikuluissa. Samalla se merkitsee myös sitä, että suositukseen sisällytetty yleiskuvaus tarveharkinnasta ja aiheellisuusharkinnasta, tai ainakin osa siitä, olisi yhtä hyvin voitu sisällyttää direktiiviin. Esittelijä kannattaa tällaista lähestymistapaa.

Esittelijä on tietoinen siitä, että jäsenvaltioiden välillä on eroja tarjotun oikeusavun laadussa. Tämä johtuu muun muassa avustajille oikeusavusta maksettavista palkkioista. Jos palkkiot ovat liian pieniä, avustajat eivät ole valmiita uhraamaan tarpeeksi aikaa ja työtä korkealaatuisen oikeusavun tarjoamiseen. Jäsenvaltioiden välisten tulo- ja kustannuserojen vuoksi on taas mahdotonta säätää yksityiskohtaisia sääntöjä palkkiotasosta. Näin ollen on sitäkin tärkeämpää sisällyttää direktiiviin ainakin joitakin takeita tarjottavan oikeusavun laadusta.

Erityisesti säännös, jonka mukaan epäiltyjen tai syytettyjen ja etsittyjen henkilöiden mieltymykset ja toiveet olisi otettava mahdollisuuksien mukaan huomioon oikeusavustajan valinnassa, on sisällytettävä direktiiviin. Sama koskee tarvetta oikeudellisen edustuksen jatkuvuuteen, jos epäilty tai syytetty tai etsitty henkilö sitä haluaa. On säädettävä myös oikeusavustajan vaihtamisesta, jos epäilty tai syytetty tai etsitty henkilö on menettänyt kaiken luottamuksensa avustajaan ja voi perustella asian todennettavin perustein. Tällä hetkellä tällainen säännös puuttuu myös suosituksesta.

Lopuksi esittelijä katsoo, että direktiivin 6 artikla on melko epämääräinen: jäsenvaltioiden on vaikeaa koota tietoja, jotka koskevat direktiivin toteutumista yksittäistapauksissa. Raportointivelvoitteessa olisi sen sijasta keskityttävä täytäntöönpanon ongelmiin joko epäiltyjen tai syytettyjen tai etsittyjen henkilöiden näkökulmasta tai toimivaltaisten viranomaisten näkökulmasta.

ASIAN KÄSITTELY

Otsikko	Vapautensa menettäneiden epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden oikeusapu ja oikeusapu eurooppalaista pidätysmääräystä koskevista menettelyissä
Viiteasiakirjat	COM(2013)0824 – C7-0429/2013 – 2013/0409(COD)
Annettu EP:lle (pvä)	27.11.2013
Asiasta vastaava valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	LIBE 13.1.2014
Valiokunnat, joilta on pyydetty lausunto Ilmoitettu istunnossa (pvä)	JURI 13.1.2014
Valiokunnat, jotka eivät antaneet lausuntoa Päätös tehty (pvä)	JURI 3.9.2014
Esittelijä(t) Nimitetty (pvä)	Dennis de Jong 3.9.2014
Valiokuntakäsittely	16.10.2014 11.12.2014 6.5.2015
Hyväksytty (pvä)	6.5.2015
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 47 -: 7 0: 0
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Heinz K. Becker, Malin Björk, Michał Boni, Bodil Ceballos, Caterina Chinnici, Rachida Dati, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Tanja Fajon, Laura Ferrara, Monika Flašíková Beňová, Ana Gomes, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Jussi Halla-aho, Filiz Hyusmenova, Sophia in 't Veld, Eva Joly, Barbara Kudrycka, Kashetu Kyenge, Marju Lauristin, Monica Macovei, Vicky Maeijer, Roberta Metsola, Péter Niedermüller, Soraya Post, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Branislav Škripek, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Harald Vilimsky, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Tomáš Zdechovský
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Hugues Bayet, Andrea Bocskor, Pál Csáky, Dennis de Jong, Gérard Deprez, Jeroen Lenaers, Salvatore Domenico Pogliese, Emil Radev, Christine Revault D'Allonnes Bonnefoy, Barbara Spinelli, Jaromír Štětina, Josep-Maria Terricabras, Anders Primdahl Vistisen, Axel Voss
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (200 art. 2 kohta)	Lynn Boylan, Rosa D'Amato, Jörg Leichtfried, Piernicola Pedicini
Jätetty käsiteltäväksi (pvä)	18.5.2015